ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1911 ΑΡΙΘ. 39

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΙΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΕΤΡΑΣ. *Κυριακὴ Πρώτη (Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν).*

ΕΥΜΕΝΙΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ. *Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ (Τετάρτη Ἐντολή).*

ΚΥΡΙΑΚΗι ΠΡΩΤΗι

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

(Ε΄. 1—11)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἑστὼς ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς, ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων, εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ· διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις, τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον· ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον

καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Διατάσσει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καθ᾽ ἃ μᾶς διηγεῖται τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον, τὸν Πέτρον νὰ ρίψῃ τὰ δίκτυα, καὶ ἐκεῖνος, ἂν καὶ «ὅλην τὴν νύκτα κοπιάσαντες οὐδὲν ἔλαβον» ἐπὶ τῷ ρήματι τοῦ Κυρίου ἐχάλασε τὸ δίκτυον, ὑπακούσας εἰς τὴν θείαν προσταγήν. Καλεῖ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Ἰάκωβόν καὶ Ἰωάννην, καὶ αὐτοὶ «ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ». Παραγγέλλει καὶ εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου νὰ τηρῶμεν τὰς ἁγίας του ἐντολὰς καὶ ἡμεῖς, ἀπειθεῖς εἰς τὴν θείαν παραγγελίαν, καταπατοῦμεν αὐτάς. Προσκαλεῖ καὶ ἡμᾶς καθ᾽ ἑκάστην διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ν᾽ ἀφήσωμεν τὰς περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν κόσμῳ πολυασχόλους μερίμνας καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν αὐτὸν «δεῦτε -λέγων- πρός με πάντες» καὶ ἡμεῖς κωφεύοντες πρὸς τὴν θείαν φωνὴν τοῦ Σωτῆρος ὄχι μόνον δὲν ἀποκολλώμεθα ἀπὸ τὰ γήϊνα, ἀλλὰ καὶ μὲ μεγαλητέραν ἐπιμονὴν προσκολλώμεθα εἰς αὐτά, καὶ ὅλας τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικάς μας δυνάμεις εἰς τὴν ἀπόκτησιν καὶ ἀπόλαυσιν αὐτῶν διαθέτομεν. Καὶ οἱ μὲν θεῖοι Ἀπόστολοι ὑπακούσαντες εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ Κυρίου «συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά». Ἡμεῖς δὲ ἀπειθοῦντες εἰς τὰς θείας ἐντολὰς δὲν κατορθόνωμεν νὰ ἐπιτυγχάνωμεν εἰς ὅλας μας τὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ νὰ ποριζώμεθα ἐξ αὐτῶν τὰ ὑλικὰ ἀγαθά, διότι δὲν ἐργαζόμεθα «ἐπὶ τῷ ρήματι» τοῦ Κυρίου. Καὶ οἱ μὲν θεῖοι Ἀπόστολοι συμμορφωθέντες μὲ τὴν θείαν πρόσκλησιν, «ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν τῷ Κυρίῳ» καὶ διὰ τοῦτο ἐδοξάσθησαν καὶ ἐτιμήθησαν μὲ τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα καὶ «ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθίσῃ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ» θὰ καθήσωσι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ (Ματθ. ΙΘ΄. 28). Ἡμεῖς δέ, οἱ φέροντες τὸ τετιμημένον ὄνομα αὐτοῦ, παρακούοντες εἰς τὴν πατρικὴν πρόσκλησίν του ἀποδεικνύομεν ὅτι δὲν φέρομεν πολὺ ἀξίως τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ καὶ κρίσει θὰ παραπεμφθῶμεν ὄχι εἰς δόξαν, ἀλλ᾽ εἰς καταισχύνην, ἀλλ᾽ εἰς τιμωρίαν αἰώνιον. Διὰ τῆς ἀπειθείας ἡμῶν δῆλα δή, εἰς τὰς θείας ἐντολάς, χάνομεν καὶ τὰ ἐγκόσμια καὶ τὰ ὑπερκόσμια ἀγαθά, τὰ ὁποῖα μόνον τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ τῶν χριστιανικῶν ἡμῶν ἔργων ἀσφαλῶς ἀπολαμβάνομεν.

Καὶ ποίους ἆρά γε λόγους προβάλλομεν διὰ τὴν ἀπείθειαν ἡμῶν ταύτην εἰς τὴν θείαν πρόσκλησιν; Λόγους, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀσυστάτους, λόγους ἀνοήτους, λόγους ἀδικαιολογήτους, ἂν θέλετε δέ, καὶ ὑβριστικοὺς πρὸς τὸν ἅγιον Θεόν. Διότι εὑρίσκονται ἄνθρωποι, Χριστιανοὶ ὀνομαζόμενοι, οἱ ὁποῖοι διϊσχυρίζονται πολὺ ἐλαφρῶς, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶνε πολὺ ὑψηλὸν καὶ ἑπομένως πολὺ δύσκολον, εἶνε ἀδύνατον διὰ νὰ τὸ φυλάξῃ, διὰ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἂς ἀφήσωμεν κατ

μέρος ὅτι διαψεύδει ἡ ἱστορία τοὺς λέγοντας αὐτά, διότι ἀναφέρει μυριάδας ὅλας ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐφύλαξαν τὸν θεῖον Νόμον, ἐξεπλήρωσαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἐκανόνισαν τὴν ζωήν των μὲ τὸ θεῖον θέλημα, ἀποδείξαντες τοιουτοτρόπως ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ἀδύνατος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἂς ἐξετάσωμεν τί εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τί θέλει ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἐξέτασις αὕτη θὰ πείσῃ πολὺ τοὺς προβάλλοντας τὴν πρόφασιν ταύτην. Λοιπὸν τί θέλει ὁ Θεός; «ὁ Θεὸς θέλει πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» ἀπαντᾷ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Τιμ. Β΄. 4). Ὁ Θεὸς θέλει καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἀποβλέπει ὁλόκληρος ὁ θεῖος Νόμος, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐγένετο ἄνθρωπος καὶ ἐδίδαξε καὶ ἐθαυματούργησε καὶ ἐπὶ τέλους ἐσταυρώθη. Ὑπάρχει λοιπόν, εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ θέλημα ἁγιώτερον, ἱερώτερον, σεβαστότερον ἀπὸ αὐτό; Ὑποθέσατε ὅτι ἐπίγειος βασιλεὺς προσεκάλει διὰ προκηρύξεώς του: ὅσοι ἐπιθυμοῦν ν᾽ ἀποκτήσουν ἐπίγεια ἀγαθά, δόξαν, τιμάς, πλούτη, ἀξιώματα νὰ ἔλθωσι πλησίον μου, διὰ νὰ δώσω εἰς αὐτοὺς ὅ,τι ἐπιθυμοῦν· ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ κάμνουν τίποτε ἐναντίον τῶν διαταγῶν μου, νὰ ὑπακούουν μόνον εἰς ἐμέ, νὰ ὑποτάξουν τὸ θέλημά των τελείως εἰς τὸ ἰδικόν μου. Ἆρά γε θὰ παρηκούομεν εἰς τὴν προκήρυξιν ταύτην; Ἢ θὰ ἐσκοτονόμεθα ποῖος θὰ φθάσῃ πρῶτος, νὰ προλάβῃ τοὺς ἄλλους; Ἀλλὰ διὰ τί, ἀδελφοί, τὴν μεγάλην προθυμίαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐδεικνύομεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἐπιγείου βασιλέως διὰ πρόσκαιρα καὶ μηδαμινὰ ἀγαθά, νὰ μὴ δεικνύωμεν καὶ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ οὐρανίου Βασιλέως διὰ αἰώνια, ἄφθαρτα καὶ ἀνεκτίμητα ἀγαθά, τὰ ὁποῖα ὁ ἅγιος Θεὸς ἔχει προετοιμασμένα δι᾽ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὑπακούουν εἰς τὸ θέλημά του καὶ συμμορφώνουν πρὸς αὐτὸ τὸν βίον των;

Μὴ νομίζωμεν δέ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι ὁ δίκαιος Θεός, ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς πράγματα ἄδικα ἢ ἀντίθετα εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὄχι. Ζητεῖ ἐλάχιστα, δίκαια καὶ σύμφωνα μὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου πράγματα. Ζητεῖ πρῶτον ν᾽ ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, καὶ δεύτερον ν᾽ ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς μας καὶ προσθέτει ὅτι εἰς τὴν διπλῆν αὐτὴν ἀγάπην περιέχονται ὅλαι αἱ διατάξεις τοῦ θείου Νόμου εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἀδελφόν του ἄνθρωπον φυλάττει ὁλόκληρον τὸν Νόμον (Ματθ. ΚΒ΄. 40). Τί δὲ δικαιότερον, τί συμφωνότερον πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὸ ν᾽ ἀγαπᾷ τὸν Δημιουργόν του, τὸν πανάγαθον Πατέρα καὶ Προνοητήν του, τὸν μέγιστον Εὐργέτην του, τὸν ἅγιον Θεόν; Καὶ ἐὰν ἡ ἀγάπη αὕτη δὲν εἶνε δικαία καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἂν ἡ ἀγάπη αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς λογικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης, τότε ποία ἀγάπη εἶνε τοιαύτη; Ἐπίσης τὶ δικαιότερον, τὶ φυσικώτερον ἀπὸ τὸ ν᾽ ἀγαπᾷ κἀνεὶς τοὺς ἀδελφούς του, μὲ τοὺς ὁποίους ἔχει ἕνα κοινὸν Πατέρα, οἱ ὁποῖοι ἔχουν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καταγωγήν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν προορισμόν, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος; Καὶ ἐὰν ἡ ἀγάπη αὕτη θεωρηθῇ ἀφύσικος καὶ ἄδικος, ποία θὰ εἶνε ἡ φυσικὴ καὶ ἡ δικαία; Δὲν ζητεῖ λοιπὸν ἄδικα πράγματα ὁ δίκαιος Θεός· δὲν ζητεῖ ἀφύσικα πράγματα ὁ πάνσοφος Θεός. Δὲν ἔχομεν λοιπὸν κανένα, ἀπολύτως κανένα λόγον εὔλογον νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς τὸ θέλημα αὐτοῦ·

δὲν ἔχομεν νὰ παρουσιάσωμεν οὐδεμίαν ἀπολύτως δεδικαιολογημένην αἰτίαν τῆς παρακοῆς ἡμῶν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς μακαριότητα ἐξαγοράζομεν διὰ τῆς ὑπακοῆς ἡμῶν εἰς τὸ θεῖον θέλημα. Τὴν στέρησιν καὶ τῶν ἐπιγείων καὶ τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν προκαλοῦμεν διὰ τῆς παρακοῆς ἡμῶν εἰς τὸ θεῖον θέλημα. Θέλομεν νὰ ἔχωμεν τὴν πολύτιμον εὐλογίαν καὶ ἄμαχον προστασίαν τοῦ ἁγίου Θεοῦ; Νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸ θέλημά του «τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον» (Ῥωμ. ΙΒ΄. 2). Θέλομεν νὰ ἔχωμεν τὴν κατάραν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἔρχεται «ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας;» (Ἐφεσ. Ε΄. 6). Νὰ παρακούωμεν καὶ ν' ἀπειθῶμεν εἰς τὸ θεῖον θέλημα. Ἄλλως τε δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγουν οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου Θεοῦ «ἐὰν θέλετε καὶ εἰσακούσετέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται» (Ἡσ. Α΄. 19).

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ζ΄.

«***Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος***».

Τοιαύτη ἡ ἀρχὴ τῆς Θείας Λειτουργίας! Τὸ προοίμιον δὲ τοῦτο τῆς θείας Λειτουργίας, τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἱλαστηρίου καὶ μυστηριώδους τελετῆς, ἀναγγέλλει ἡμῖν, ὅτι ἑτοιμαζόμεθα πρὸς μεγάλην καὶ οὐράνιον θεωρίαν, ὅτι τὰ μυστηριώδη φαινόμενα, ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, μεταδώσουσιν ἡμῖν τὴν δόξαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ναί, Χριστιανοί μου, ἡ ἁγία Λειτουργία εἰκονίζει τὴν ἀόρατον οὐράνιον Βασιλείαν, τὴν ὁποίαν ὄχι μόνον ***προσήγγισεν ἡμῖν***, ἀλλὰ καὶ ἐστερέωσεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ἐνσαρκωθεὶς ἐπουράνιος Βασιλεύς. Ἡ ἁγία Λειτουργία, ἡ θεοσύστατος αὕτη ἱερουργία, ὡς ζῶσα εἰκὼν τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρίστησιν εἰς τὰς ἱεροπραξίας αὐτῆς κατὰ σειρὰν καὶ ἐν τάξει πλήρει, πάντα τὰ σπουδαῖα συμβάντα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος μέχρι τῆς αὐτοῦ Ἀναλήψεως, ὅπως ὁμολογεῖ τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία· «*Μεμνημένοι τοίνυν*, λέγει ἐφάπαξ ὁ ἱερουργῶν, *τῆς σωτηρίου ταύ- » της ἐντολῆς* (τοῦ Χριστοῦ), *καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένων, » τοῦ Σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρα- » νοὺς ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου » πάλιν παρουσίας.*» Μὲ ποῖα δὲ αἰσθήματα ἡ ἁγία Ἐκκλησία προσέρχεται πρὸς τὴν μυστηριώδη ἀποκάλυψιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ; Ἀπὸ

ίνος ἄρχεται ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία; Ἀπὸ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς δόξης τῆς θείας Αὐτοῦ Βασιλείας, τῆς ἐνδόξου μὲν ἐν οὐρανῷ, κεχαριτωμένης δὲ ἐπὶ τῆς γῆς. «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.» «*Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ » Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ » πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ*».

Ἀλλ᾿ ἆρά γε αὕτη ἐστιν ἡ πρώτη ἀρχὴ τῶν θείων ἱερουργιῶν; Ὅταν ὁ λαὸς ἵσταται ἐν τῷ Ναῷ προσδοκῶν τὴν ἔναρξιν τῆς ἱλαστηρίου λατρείας· ὅταν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον εἶναι ἀκόμη κεκαλυμμένον, ὡς ἀπρόσιτος ἁγιότης· ὅταν οὐδεὶς τῶν λειτουργῶν τοῦ μυστηρίου φαίνεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, νομίζετε ὅτι δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη ἡ μεγάλη ἱερουργία; Ἀπ᾿ ἐναντίας, τὸ ἅγιον Θυσιαστήριον περιηχεῖται ἤδη ὅλως ὑπὸ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ κατ᾿ ἰδίαν τελουμένης. Ὁ λειτουργὸς ἱερεὺς ἐνδεδυμένος τὴν ἱερὰν στολήν, ἐπιτελεῖ ἤδη τὴν προπαρασκευαστικὴν ἱεροπραξίαν, λαμβάνει τουτέστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἄρτου, ἤτοι τῆς προσφορᾶς, μερίδα ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ μετ᾿ ἐπιγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπαγγέλλων τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, κατατίθησι τὴν μερίδα ἐκείνην ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Δίσκου, διατέμνει σταυροειδῶς καὶ νύττει διὰ τῆς λόγχης τὴν πλευράν, ἐπιχέων ταὐτοχρόνως εἰς τὸ ἅγιον Ποτήριον οἶνον μεθ᾿ ὕδατος, ὡς σημεῖον τοῦ αἵματος καὶ ὕδατος, τῶν ἐκχυθέντων ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπιλέγων τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν τοῦ Θεολόγου τὸ μαρτυροῦν περὶ τῆς κατὰ γράμμα ἐκπληρώσεως τῶν προφητειῶν. Μνημονεύσας οὕτω τὸν Χριστόν, καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀναμνήσει ἀποθέμενος τὴν μεγάλην μυστηριώδη μερίδα ὁ ἱερουργῶν, λαμβάνει καὶ ἐκ τῶν ἄλλων προσφορῶν τὰς μικρὰς μερίδας εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῆς ὑπερευλογημένης Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων, καὶ ἀκολούθως ὑπὲρ ὑγιείας τῶν ζώντων καὶ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν κεκοιμημένων Χριστιανῶν. Ἐπὶ τέλους τὸν ἅγιον ἄρτον, ἤτοι τὸν Ἀμνόν, ἐπισκιάζει διὰ τοῦ σταυροειδοῦς ἀστέρος, κατακαλύπτει πᾶσαν τὴν Πρόθεσιν διὰ τῶν ἀέρων ἤτοι καλυμμάτων, καὶ διὰ τοῦ θυμιάματος καὶ τῆς προσευχῆς ἀποπερατοῖ τὴν ἱεροτελεστίαν.

Τί λοιπὸν ἤδη παρίστησι τὸ θυσιαστήριον; Τί εἰκονίζει ἡ ἐν αὐτῷ ἐπιτελουμένη ἱεροπραξία; Τὸ ἱερὸν βῆμα παρίστησι τὴν ταπεινὴν Βηθλεέμ· ἡ πρόθεσις, τὸ μυστικὸν σπήλαιον· τὸ θυσιαστήριον τὴν εὐτελῆ φάτνην. Ἡ πρώτη ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἱεροπραξία παρίστησι τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ· τὸ ἁγιαστήριον, τὸ κεκαλυμμένον οὐ μόνον διὰ τῶν ἁγίων πυλῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ παραπετάσματος ἐμφαίνει, ὅτι εἰς οὐδένα ἐστὶ γνωστὸν τὸ ἀκατάληπτον μυστήριον τῆς τοῦ Θεοῦ γεννήσεως ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ Ναῷ παρεστώτων βλέπει τὴν μυστικὴν ἱερουργίαν πλὴν τῶν λειτουργῶν τοῦ θυσιαστηρίου, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἔγνωκε τὴν ταπεινὴν τοῦ Σωτῆρος γέννησιν πλὴν τῶν ἐκλελεγμένων μαρτύρων. Ἀληθῶς ἡ ***Προσκομιδή,*** ἐπειδὴ οὕτως ὀνομάζεται ἡ ἱεροπραξία αὕτη, διὰ τῆς τῶν δώρων ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου προετοιμασίας εἰκονίζει πρωτίστως τὴν ἐπίγειον γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἅγιος ἄρτος εἰκονίζει τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἄρτον, ***τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάντα, καί, ὡς τὸ οὐράνιον μάννα*** τεθέντα ἐν

τῇ ἐμψύχῳ στάμνῳ, τῇ καθαρωτάτῃ νηδύϊ τῆς παναχράντου Παρθένου. Ὁ εὐλογηθεὶς οἶνος, ὁ ἔχων τὸ εἶδος τοῦ αἵματος, μαρτυρεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἰλικρινῶς κεκοινωνηκότα τῆς ἀνθρωπίνης ***σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος.*** Ὁ ἀστὴρ ὑπομιμνήσκει τὸν τῆς Βηθλεὲμ ἀστέρα, ὅστις καθωδήγει τοὺς Μάγους. Τὰ καλύμματα δεικνύουσι τὰ σπάργανα, δι᾿ ὧν ἐσπαργανώθη τὸ προαιώνιον Βρέφος.

Κατὰ τὴν ἀνάμνησιν ταύτην τῆς σωτηριώδους γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠδύνατο ἡ Ἐκκλησία νὰ παραλείψῃ τὴν μεγάλην λειτουργὸν καὶ μάρτυρα τῆς Θείας Ἐπιφανείας, τὴν ὑπεραγίαν Παρθένον Μαρίαν; Οὐδαμῶς· καὶ ἐν εἰκόνι ἰδιαιτέρας μερίδος τεθείσης ἐκ δεξιῶν τοῦ ἁγίου Ἀμνοῦ, ἵνα, ὡς ἀληθὴς ***Βασίλισσα, παρίσταται ἐκ δεξιῶν τοῦ Βασιλέως αὐτῆς.*** Ὑπὸ τὸ εἶδος ἐννέα μερίδων, τεθεισῶν ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους τοῦ Ἀμνοῦ, πάντες οἱ Ἅγιοι διῃρημένοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐννέα τάγματα, καθ᾿ ὁμοίωσιν τῶν ἐννέα Ἀγγελικῶν ταγμάτων, μετέχουσι τῆς δόξης τοῦ Βασιλέως Ἀμνοῦ. Ἀλλ᾿ ἐπειδὴ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθεν οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν δικαίων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν, καλῶν αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν, ἐπειδὴ αὐτός ἐστιν ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἐξουσιάζων, ὡς ἀληθὴς Θεός, καὶ πάντας θέλων σωθῆναι, ὡς ἀληθὴς Σωτήρ, ἡ ἁγία Ἐκκλησία καθοδηγεῖ, οὕτως εἰπεῖν, εἰς Βηθλεὲμ ὅλον τὸν σύλλογον τῶν πιστῶν, καὶ βάλλει ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου Ἀμνοῦ εἰς προσκύνησιν τοῦ γεννηθέντος καθ᾿ ὁμοίωσιν τῶν Μάγων πάντας τοὺς Χριστιανούς. Διὰ τοῦτο λαμβάνονται ἔτι μερίδες εἰς σωτηρίαν τῶν ζώντων, τῶν τε παρεστώτων ἐν τῷ Ναῷ καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ εἰς μνημόσυνον τῶν κεκοιμημένων Χριστιανῶν.

Τοιαύτη ἡ δόξα τῆς ἀναμνήσεως τῆς Βηθλεέμ! Τοιαύτη ἡ ἱεροπραξία, ἡ ἐξεικονίζουσα τὴν ἐπίγειον γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος! Ἀλλ᾿ αὗται αἱ περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως λαμπραὶ ἐξεικονίσεις οὐχ ὑποζοφοῦνται διά τινων σημείων, ὑπεμφαινόντων τὸ πάθος αὐτοῦ καὶ τὸν θάνατον; Ναί· ἡ προσκομιδὴ ἐξεικονίζει ταὐτοχρόνως καὶ τὸ πάθος καὶ τὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος· καθότι ὁ ἅγιος Ἀμνὸς λαμβάνεται, ἀπαγγελλομένων, ὡς εἴπομεν, τῶν λόγων τοῦ Ἡσαΐου, δι᾿ ὧν προεῖπεν ὁ Προφήτης τὸ πάθος τοῦ Λυτρωτοῦ. Ὁ ληφθεὶς Ἀμνὸς θύεται καὶ νύσσεται τῇ λόγχῃ εἰς ἔνδειξιν τῆς σταυρώσεως καὶ θανάτου, ἐκφωνουμένων τῶν περὶ τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου εὐαγγελικῶν λόγων, καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ οἴνου ποτήριον, τὸ περὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Λυτρωτοῦ μαρτυροῦν, συμμαρτυρεῖ ἅμα καὶ περὶ τοῦ πάθους αὐτοῦ. Τί δέ; δυνάμεθα ἡμεῖς μνημονεύειν ἄλλως τὴν γέννησιν ἐκείνου, ὅστις ἔπαθε μὲν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ῥητῶς δὲ ἐνετείλατο ἵνα μνημονεύωμεν τὸ πάθος αὐτοῦ καὶ τὸν θάνατον; Χωρίζεταί ποτε καὶ δύναται χωρισθῆναι ἐν τῷ Θείῳ Λυτρωτῇ ἡ ἰδέα τοῦ πάθους ἀπὸ τῆς ἰδέας τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐλεύσεως αὐτοῦ; Ἰδοὺ αὐτὸς κεῖται ἐν τῇ φάτνῃ ὡς ἀμνός, ἀλλ᾿ Ἀμνὸς προωρισμένος ἤδη εἰς σφαγήν. Ἰδοὺ οἱ Μάγοι κατατιθέασιν ἐνώπιον τοῦ γεννηθέντος Βρέφους δῶρα, οὐ μόνον χρυσὸν καὶ λίβανον, ἀλλὰ καὶ σμύρναν, σημεῖον τοῦ θανάτου! Ἰδοὺ ὁ Συμεὼν ὑπαντῶν τὸ Βρέφος Ἰησοῦν ἐν τῷ Ναῷ, προλέγει τὸ μέλλον αὐτοῦ πάθος. Αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπιγείου αὐτοῦ ζωῆς, οὐδέποτε ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει

καὶ πράξει παρέλιπε τὴν περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ πάθους ἰδέαν. Καὶ λοιπόν, Χριστιανοί μου, ὅταν ἐπιτελῆται ἡ προσκομιδή, μὴ ἀπομακρύνητε τὴν διάνοιαν ὑμῶν ἀπὸ τῆς Βηθλεέμ· ἐγκύπτετε εὐλαβῶς ἐν τῷ σπηλαίῳ· ἐνατενίζετε μετὰ πίστεως ἐπὶ τὸν ἐν φάτνῃ σπαργανωθέντα Χριστόν, ὡς ἐπὶ **ἄμωμον καὶ ἄσπιλον Ἀμνόν,** ὅστις ἦλθε **θεῖναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ** ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας.

Οὕτως ἡ ἁγία Ἐκκλησία μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς πανηγυρικωτέρας ἐνάρξεως τῆς θείας Λειτουργίας, παρίστησιν ἡμῖν ἐν τῷ κεκαλυμμένῳ Ἁγιαστηρίῳ τὸ ταπεινὸν σπήλαιον, καὶ ἐν τῇ προσκομιδῇ ἐξεικονίζει πρωτίστως τὴν ἐπίγειον γέννησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ' ἡ γέννησις τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σὺν πάσῃ τῇ ταπεινώσει εἶχε καὶ τὴν ἑαυτῆς δόξαν. Οὕτως οἱ Μάγοι διδαχθέντες ὑπὸ τῆς ἐμφανείας τοῦ ἐξαισίου ἀστέρος, κηρύττουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ τὴν γέννησιν τοῦ οὐρανίου Βασιλέως. Οὕτως οἱ ποιμένες ἐξαγγέλουσιν εἰς τὰ πέριξ τῆς Βηθλεὲμ τὴν οὐράνιον ὅρασιν, ἐπιβεβαιουμένην διὰ τῆς πραγματικῆς ἐπιφανείας τοῦ τεχθέντος Σωτῆρος, **ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος.** Οὕτω, καὶ μάλιστα αἱ μεγάλαι πληθύες τῶν Ἀγγέλων καταγγέλλουσιν εἰρήνην ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου, καὶ δοξολογοῦσι τὸν Θεόν, ἀλαλάζουσαι ἐπὶ τοῦ ἀέρος εἰς ἀκοὴν παντὸς τοῦ κόσμου· «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*».

Καὶ ἡμᾶς ἡ ἁγία Ἐκκλησία δὲν ἀποστερεῖ τοῦ πανηγυρικοῦ κηρύγματος περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Προσκομιδῆς, ἀφαιρεῖται τὸ παραπέτασμα ἐκ τῶν μεγάλων βασιλικῶν πυλῶν, καὶ οἱ ἱερουργοῦντες καθ' ὁμοίωσιν τῶν Ἀγγέλων μεταδίδουσι τὸν χαρμόσυνον ὕμνον τοῦ «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*», πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν πανηγυρικαῖς ἐκφωνήσεσι· καθότι μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ διακόνου ἐν τῷ Ναῷ, **Εὐλόγησον Δέσποτα,** ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ἐξ οὐρανίου ἁγιαστηρίου, διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ἱερουργοῦντος διαδίδοται εἰς πάντα τὸν Ναόν, καὶ περιηχεῖ πάντας τοὺς παρεστῶτας ἡ εὐλογία τῆς Τρισυποστάτου Θεότητος· «*Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος*». Ἡ τελευταία αὕτη ἐκφώνησίς ἐστιν αὐτὴ ἡ τῶν Ἀγγέλων δοξολογία, καθότι ἡ ἁγία Ἐκκλησία εὐλογεῖ καὶ δοξολογεῖ ἐν μιᾷ Θεότητος Βασιλείᾳ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, καθ' ὁμοίωσιν τῶν Ἀγγέλων, οἵτινες ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ Σωτῆρος ἀνέπεμπον δόξαν τῷ ἐν Ὑψίστοις Θεῷ τῷ Πατρί, ἐκήρυττον τὴν προσενεχθεῖσαν ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνην διὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνήγγελον τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων τὴν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τῆς τοιαύτης δοξολογίας τοῦ Θεοῦ, Πατρὸς Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, ἀποπερατοῦται ἡ τῶν δώρων προετοιμασία, καὶ ἄρχεται ἡ μεγάλη τῆς Λειτουργίας ἱεροπραξία. Ἐνωτίζονται καὶ ἐνηχοῦνται οἱ περιεστῶτες πιστοὶ τὴν χαρμόσυνον τῆς ἐπιτελεσθείσης γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου ἀγγελίαν, καὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐν Βηθλεὲμ ἐπιφανείας μεταφέρονται εἰς τὴν θεωρίαν τῶν περαιτέρω ἐπιφανειῶν. Διὰ τῆς τοιαύτης εὐλογίας τῆς τοῦ Θεοῦ Βασιλείας ἀναγγέλλεται ἡμῖν, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐλεύ-

σεως αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἐστερέωσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν Θείαν βασιλείαν, *«καὶ δέδωκεν ἡμῖν φῶς καὶ διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν»*, ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὸ μυστήριον τῆς Τρισυποστάτου Θεότητος, καὶ ὅτι ἡμεῖς ὡς υἱοὶ τῆς βασιλείας ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν καθαρῷ πνεύματι τῆς πίστεως, διὰ παντὸς ὀφείλομεν εὐλογεῖν τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα.

Χριστιανοί! Ὅταν ἀκούσωμεν τὴν κραυγὴν τοῦ ἱερουργοῦ τῆς θείας Λειτουργίας σπεύσωμεν πρὸς ἐκείνην ὡς πρὸς μυστικὸν δεῖπνον, ὡς πρὸς ἱερὰν ἑστίασιν˙, σπεύσωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡς εἰς γῆν ἁγίαν, ὅπως ἐκεῖ διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς πίστεως ἐξιχνιάσωμεν πάσας τὰς θείας ὁδούς, θεωρήσωμεν πάσας τὰς ἐξαγοραστικὰς τοῦ Θεανθρώπου ἐνεργείας.

Ὅταν εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ἅγιον Ναόν, προσπέσωμεν τῷ Θεῷ ἐν εὐχα[ρι]ριστηρίοις εὐχαῖς δοξάζοντες τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα, δι' ἣν οὐκ ἐγκατέλιπε τὸ ἐκπεσὸν ἀνθρώπινον γένος εἰς αἰώνιον ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐλυτρώσατο αὐτὸ τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ὡδήγησεν εἰς τὴν μεγάλην οἰκίαν τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος καὶ δόξης.

Ὅταν σταθῶμεν πρὸ τοῦ μεγάλου ἁγιαστηρίου, ὡς υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἡμεῖς ὑπήρξαμέν ποτε ἐθνικοί, ξένοι τῆς ἀληθοῦς Θεοφανείας καὶ λατρείας *« ἦμεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολι» τείας τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς Ἐπαγγελίας, ἐλπίδα » μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ»*˙ τόρα δὲ, θείῳ ἐλέει, *«γένος ἐκλε» κτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν»*. Ἀλλὰ ταὐτοχρόνως στοχασθῶμεν καὶ ταῦτα˙ ἀξίως ἆρά γε εὑρισκόμεθα ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ; δικαιοῦμεν ἆρά γε διὰ τῆς ἡμῶν πίστεως τὴν ἡμετέραν ἐκλογὴν καὶ κλῆσιν εἰς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ; ἐξαγγέλλομεν διὰ τῶν ἀρετῶν ἡμῶν *«τὸν ἐκ σκότους ἡμᾶς καλέσαντα εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς»*, ἢ τοὐναντίον μόνον *«τὴν μόρφωσιν τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας φέρομεν ἀρνούμενοι τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς δύναμιν;»* Μήπως ἆρα *«ὁμο» λογοῦμεν Θεὸν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις καὶ τῇ πολιτείᾳ ἀρνούμεθα αὐτόν;* Ἐάν, τῷ ὄντι, οὕτως ἔχει! τότε μὴ βραδύνωμεν˙ *«σπουδάζωμεν βεβαίαν » ἡμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι!»* Γενώμεθα *«ὡσεὶ ἐλαία κατά» καρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ»*, ἵνα μὴ ἀπορρίψῃ ὁ Κύριος καὶ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος ὅπως ἀπέρριψε τοὺς μὴ πιστεύσαντας Ἰουδαίους˙ *«εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων* (τῶν Ἰουδαίων) *οὐκ » ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ ἡμῶν φείσηται»*.

Ὅταν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς Προσκομιδῆς ἄρξηται ἡ θεία Λειτουργία, καὶ ἀκούσωμεν τὴν ἐκφωνουμένην ἐν τῷ ἁγιαστηρίῳ εὐλογίαν καὶ δοξολογίαν τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προσπέσωμεν πρηνεῖς, καὶ προσκυνήσωμεν τῷ Κυρίῳ, τῷ φανέντι σαρκί, ἐν εὐχαριστηρίῳ ἐκστάσει μετὰ τῶν ποιμένων, ἐν εὐσεβεῖ προσκυνήσει μετὰ τῶν Μάγων. *« Ἰδοὺ δή, ὡς Ἄγγελοι, εὐλογήσωμεν τὸν Κύριον πάντες οἱ δοῦλοι Κυρίου, οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ Κυρίου.»* Ὑπαντήσωμεν ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ *«τὴν ἐρχομένην πρὸς ἡμᾶς οὐράνιον βασιλείαν»* καὶ ἐν πάσαις ταῖς πράξεσιν, ἐν πάσῃ τῇ διαγωγῇ, ἐν πάσῃ τῇ πολιτείᾳ εὐλογήσωμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα τὸν Κύριον. Ἀμήν.